

Advies over de Beleidsbrief 2008-2009

Advies over de Beleidsbrief 2008-2009

Situering

Op 28 oktober 2008 vroeg de heer Frank Vandenbroucke, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming de Vlor om een spoedadvies over de Beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2008-2009. De minister verwacht een advies vóór de toelichting in het Parlement op 20 november 2008.

Volgens de procedure die het Vast Bureau tijdens zijn zitting van 23 oktober 2008 had afgesproken, werd een werkgroep van de Algemene Raad belast met de voorbereiding van het ontwerpadvies.

De beleidsbrief bevat zowel een terugblik op de voorbije realisaties als de concrete plannen van de minister voor het nieuwe schooljaar. Gelet op de zeer beperkte tijd voor het uitbrengen van het advies en de resterende tijd van de legislatuur, wordt het advies beperkt tot die voorstellen uit de beleidsbrief die nog gerealiseerd moeten worden tussen nu en het begin van volgend schooljaar (2009-2010). Naast dit advies over de beleidsbrief zal de Vlor in de eerstvolgende maanden een aantal verwachtingen formuleren voor het onderwijsbeleid van de toekomst (Memorandum). Hierin zal de Vlor stilstaan bij een visie op het onderwijs voor de komende vijf jaar. De Vlor doet daarom nu geen uitspraken over aangekondigde maatregelen die verder reiken dan het begin van het volgende schooljaar.

De Vlor doet evenmin uitspraken over een aantal aangekondigde maatregelen die enkel betrekking hebben op arbeidsvoorwaarden en/of voortvloeiën uit CAO's.

De Algemene Raad bracht dit advies uit op zijn vergadering van 13 november 2008 met eenparigheid van stemmen.

Algemene bedenkingen

In zijn [advies over de Beleidsbrief Onderwijs en vorming 2007-2008](#) formuleerde de Vlor een aantal voorafgaande algemene bedenkingen, die hij opnieuw in de aandacht brengt n.a.v. de Beleidsbrief 2008-2009¹:

- De Vlor herhaalt de vraag aan de overheid om **de samenhang en de transparantie tussen de dossiers beter te bewaken en te communiceren**. De samenhang moet in elk geval duidelijk zijn bij de aanvang van het implementatietraject voor de scholen. Een aantal van de voorbeelden uit het advies over de vorige beleidsbrief zijn nog steeds actueel: de samenhang tussen de financiering van het leerplichtonderwijs, het leerzorgkader en het GOK-beleid; de samenhang tussen de Vlaamse kwalificatiestructuur, het hoger beroepsonderwijs, het kwaliteitsdecreet en het EVC-beleid; de samenhang tussen zorginitiatieven (bijv. rond autisme) en het leerzorgkader.

¹ Vlor-advies over de Beleidsbrief 2007-2008

- De Vlor herhaalt zijn opmerkingen i.v.m. **het onduidelijk beeld van de financiële investeringen door de overheid**: de parameters ontbreken om te oordelen over de haalbaarheid van de investeringen; het is niet altijd duidelijk of het gaat om bestaande of nieuwe middelen, reguliere of extra middelen. De Vlor verdedigt het principe dat (tijdelijke) vernieuwingsprojecten die beschikken over extra-omkadering, maar organiek kunnen worden op voorwaarde dat ze van eenzelfde niveau van omkadering kunnen genieten als de tijdelijke projecten.
- De Vlor blijft er van overtuigd dat **de overheid op bepaalde domeinen te sturend optreedt**. Voorbeelden daarvan in deze beleidsbrief zijn het aanbieden van parallelversies van de periodieke peilingen waarmee scholen zichzelf kunnen evalueren (zie verder bij 1.3.6.2) en de centrale nascholingsmiddelen (zie verder bij 1.4.2.1).
- Wat de **implementatie van vernieuwingsprocessen** betreft, stelt de raad opnieuw vast dat de overheid een naïeve strategie hanteert. De klemtoon ligt vooral op communicatie (bvb. het lanceren van een website) en de beleidsbrief geeft onvoldoende rekenschap van de nood aan een gedragen en een gefaseerd proces. De Vlor herhaalt zijn vraag om bij onderwijsveranderingen steeds na te denken over een gedragen en realistische implementatiestrategie waarbij de verschillende onderwijsactoren vanuit hun eigen opdracht en verantwoordelijkheden hun rol kunnen spelen.
- Ook de vraag naar **systematische en wetenschappelijk onderbouwde beleidsevaluaties** blijft gelden. In dat verband blijven een aantal van de dossiers die in het advies over de vorige beleidsbrief als voorbeeld aangehaald werden, actueel: de proeftuinen, het participatiedecreet, een nulmeting voor diversiteit in de lerarenopleiding, de projecten in het leerlingenvervoer, de evaluatie van de financiering van het volwassenenonderwijs, ... Nieuwe voorbeelden die de Vlor dit jaar onder de aandacht wil brengen: de projecten inclusief onderwijs en autisme en GON.
- De Vlor herhaalt zijn bedenkingen bij initiatieven die vanuit andere Vlaamse en federale beleidsdomeinen tot stand komen (werk, welzijn, gezondheid, sport, cultuur, lokaal beleid, auteursrechten ...). Voor de Vlor is het wezenlijk dat deze **vormen van transversaal beleid tot stand komen in overleg met de onderwijsgeledingen**. Deze geledingen moeten bij de ontwikkeling en de uitrol van dergelijke beleidslijnen betrokken zijn. Ze kunnen niet eenzijdig worden opgelegd. Wanneer er een beroep wordt gedaan op onderwijs moeten ook de nodige middelen worden voorzien.

De Vlor voegt hier nog de volgende algemene bedenkingen aan toe:

- De Vlor stelt vast dat de beleidsbrief opnieuw bijzonder volumineus is en dat er vooral sterk wordt teruggegrepen naar het beleid van de afgelopen jaren. De vraag is echter **wat de minister in de resterende periode van zijn beleid prioritair wil realiseren**. De Vlor begrijpt dat de minister zo goed mogelijk tegemoet wil komen aan de vele maatschappelijke verwachtingen. De Vlor vindt echter dat de beleidsbrief van weinig realisme getuigt, wat betreft de uitvoerbaarheid van de vele acties en maatregelen. Het valt op dat over het geheel van de beleidsbrief relatief weinig aandacht is voor het **onderwijspersoneel en alle andere onderwijsactoren**. Nochtans zijn het de leraren en docenten die de vele plannen van de overheid in het veld moeten realiseren. De beleidsbrief geeft onvoldoende rekenschap van de draagkracht van het personeel. Dat geldt zowel voor onderwijsinstellingen als voor de CLB.

- De Vlor maakt zich zorgen over een **gebrek aan democratisch gehalte van het besluitvormingsproces**. In cruciale dossiers zoals de hervorming van het secundair onderwijs, of de rationalisatie en programmatie in het hoger onderwijs, of de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs (voorbereiding niveaudecreet), wordt op dit ogenblik geen open debat gevoerd over de fundamentele principes. Veel informatie bereikt de betrokkenen in het onderwijsveld slechts onrechtstreeks.
- De **snelheid** waarmee dossiers door het regelgevend proces gestuwd worden, is volgens de Vlor een bedreiging voor de **kwaliteit van de regelgeving**. De **termijnen voor adviesverlening** (Vlor, Raad van State) zijn in sommige gevallen onverantwoord kort en vormen een gevaar voor zowel diepgang als gedragenheid van de adviezen. De Vlor benadrukt met klem dat de beschikbare tijd om over deze beleidsbrief een advies uit te brengen, zo krap is dat de meeste geledingen onmogelijk hun achterban kunnen consulteren. Dat legt een onaanvaardbare hypotheek op degelijk en gedragen advieswerk.
- De Vlor vraagt een duidelijke beleidscyclus van evaluatie van tijdelijke projecten, waarbij de projecten bij een gunstige evaluatie structurele middelen krijgen.
- De raad stelt vast dat sommige onderwijssectoren regelmatig ‘vergeten’ worden waar bepaalde maatregelen of acties worden aangekondigd: **het buitengewoon onderwijs, het deeltijds beroepsonderwijs, de CLB-sector**. De raad vraagt om de beleidsbrief daar systematisch op te screenen en deze sectoren te vernoemen.
- Tot slot vraagt de Vlor om snel maar zorgvuldig werk te maken van de **coördinatie van de regelgeving**. De beleidsbrief bevat een overzicht van wat in deze legislatuur al gerealiseerd is. De Vlor dringt erop aan dat aanpassingen aan de regelgeving of nieuwe regelgeving zo snel mogelijk in een gecoördineerde versie ontsloten worden.

Punctuele opmerkingen bij de beleidsbrief

Zoals in de situering al aangegeven, beperkt de raad zich in zijn advies over de beleidsbrief over het laatste jaar van deze legislatuur hoofdzakelijk tot een aantal punctuele opmerkingen bij voorstellen die nog gerealiseerd moeten worden tussen nu en het begin van volgend schooljaar (2009-2010). Bij een aantal van de reeds verwezenlijkte maatregelen worden nog een aantal vragen gesteld.

1 Vier instrumenten voor gelijke onderwijskansen

1.1 Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

1.1.1 Tien prioriteiten van de competentieagenda uitvoeren

1.1.1.1 Een bewuste studie- en beroepskeuze

Een premie voor leerlingen die knelpuntberoepen kiezen (p. 14)

De raad wijst op de beperkte omvang van deze premie, die maar voor een aantal leerjaren en een aantal opleidingen geldt. Daarenboven biedt het systeem geen oplossing voor andere dure opleidingen. Zo zijn er kunstgerichte opleidingen die voor talentrijke jongeren onhaalbaar zijn omwille van de te hoge studiekosten.

In de studierichtingen en opleidingen uit het buitengewoon secundair onderwijs kunnen de leerlingen volgens de raad niet altijd aanspraak maken op de premie. Dit zou het best wel het geval zijn.

De raad pleit er ook voor om de omvang van de premie te koppelen aan het gezinsinkomen.

In het algemeen vindt de Vlor dat het stelsel i.p.v. een ad hoc een structurele vorm van financiering zou moeten krijgen, zodat de omvang van de premie en van het aantal rechthebbenden niet elk jaar fluctueert.

1.1.1.2 Meer en beter werkplekieren

Meer stages voor leerlingen (p. 16)

De raad is principieel voorstander van het plan om *alle* leerlingen van het TSO een stage te laten lopen. De vraag is echter of dat haalbaar is. Op dit ogenblik is het onvoldoende duidelijk of er bij de werkgevers genoeg stageplaatsen beschikbaar zijn. Ook voor de samenwerking tussen het ASO en de bedrijven mbt het 'helpen bij eindwerken' twijfelt de Vlor aan de haalbaarheid. Voor de geïntegreerde proeven in het TSO blijkt deze samenwerking nu al dikwijls moeilijk te realiseren. Er moet daarom werk gemaakt worden van goede sector- en onderwijsconvenants om het plan mogelijk te maken.

Een mogelijke oplossing voor een tekort aan stageplaatsen in bedrijven, ziet de raad in andere vormen van werkplekieren die ook in de school plaats kunnen vinden. De raad verwijst hiervoor naar zijn [Advies over werkplekieren in onderwijs en opleiding](#) (2007).

De uitspraak over het stimuleren van verschillende mogelijkheden van werkplekieren binnen het hoger onderwijs door de uitbouw van procedures voor erkenning van verworven competenties (EVC), vindt de Vlor een erg overtrokken statement. Ook hier twijfelt de Vlor sterk aan de haalbaarheid. De Vlor verwijst hiervoor ook naar het [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het hoger beroepsonderwijs](#) (2008) en het geplande advies op eigen initiatief over EVC.

Meer bedrijfsstages voor leerkrachten (p. 16)

De Vlor vindt dat de overheid het probleem van de vervangingen onderschat. De krapte op de arbeidsmarkt maakt het in veel gevallen onmogelijk in een vervanging te voorzien.

Een voltijds engagement voor deeltijds lerende jongeren (p. 17)

Volgens de raad zijn leerlingen zelf nog onvoldoende geïnformeerd over de implicaties van het voltijds engagement.

De Vlor stelt vast dat jongeren uit het buitengewoon secundair onderwijs (OV3 en OV4) niet genoemd worden in het kader van het voltijds engagement. De raad dringt erop aan om de voorgestelde maatregelen ook op het BUSO toepasbaar te maken.

De minister verwijst naar een centraal systeem van gegevensregistratie dat op 1 september 2009 operationeel wordt. De raad vraagt naar verduidelijking over hoe dat systeem zich zal verhouden tot de registratiesystemen Creon/Lars van de CLB.

De Vlor vraagt op korte termijn een evaluatie van de persoonlijke ontwikkelingstrajecten voordat sprake kan zijn van de uitbreiding van het aanbod. Vooral in kleine regio's zou het een lastige opdracht zijn om de maatregel van de persoonlijke ontwikkelingstrajecten waar te maken. De nieuwe financiering van leren en werken inzake o.a. de voortrajecten maakt het voor de aanbieders bijna onmogelijk om kwaliteit te blijven afleveren. Het voltijds engagement voor de jongeren zou wel eens in gevaar gebracht kunnen worden wegens een gebrek aan aanbod.

1.1.1.3 Ondernemend onderwijs waarmaken (p. 19)

De raad staat positief tegenover het stimuleren van ondernemingszin (in de brede zin van het woord). Het is volgens de raad echter beter te streven naar een structurele aanpak en continuïteit i.p.v. een projectmatige benadering waarin telkens nieuwe ad hoc projecten gelanceerd worden.

1.1.1.4 Versterken van de erkenning van verworven competenties (EVC) (p. 20)

Voor meer globaal-inhoudelijke uitspraken over EVC verwijst de Vlor naar zijn geplande advies op eigen initiatief.

Versterken van het ervaringsbewijs (p. 20)

De Vlor verwondert zich erover dat er nog een project nodig is om na te gaan of het ervaringsbewijs ook nuttig kan zijn voor functies bij de overheid. Indien de overheid consequent is met haar eigen uitgangspunten, zou het antwoord op die vraag al gekend moeten zijn.

Een overkoepelende Vlaamse kwalificatiestructuur (p. 21)

De raad verwijst naar zijn [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de kwalificatiestructuur](#) (2008).

Het Europees raamwerk voor levenslang leren en een Europees creditsysteem voor beroepsonderwijs en –opleidingen (ECVET) (p. 24)

De Vlor vraagt om de concrete taakinvulling en de aansturing van een 'nationaal coördinatiepunt' (p. 25) te verduidelijken.

Meer coherentie in de verschillende EVC-procedures brengen (p. 25)

De Vlor vraagt meer verduidelijking over het EVC-kennisnetwerk. Onder meer de verhouding van dat kennisnetwerk tot het op te richten Agentschap kwaliteitszorg verdient opheldering. De Vlor verwijst naar zijn geplande advies over het Agentschap (verwacht eind november 2008).

1.1.1.5 De ladder van de beroepsopleidingen versterken (p. 28)

Voor het HBO verwijst de raad naar zijn [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het hoger beroepsonderwijs](#) (2008). De Vlor dringt nogmaals aan op een weloverwogen (gefaseerde) aanpak en een haalbare timing.

1.1.1.6 Actieplan jeugdwerkloosheid

1.1.2 Samenwerking tussen diverse actoren stimuleren

1.1.2.1 Een flexibele en kwalitatieve uitbouw van het volwassenenonderwijs (p. 32)

De Vlor verwijst naar zijn [Advies over het voorontwerp van decreet volwassenenonderwijs \(2006\)](#).

1.1.2.2 Uitvoering van het plan geletterdheid (p. 33)

Ook hier vraagt de Vlor om de betrokkenheid van *alle* leerlingen te garanderen, ook van leerlingen uit het buitengewoon onderwijs en het (deeltijds) beroepsonderwijs.

De Vlor zal later op het jaar een advies uitbrengen over het Plan geletterdheid. De Vlor kijkt intussen uit naar de resultaten van de aangekondigde conferentie.

1.1.2.3 Regionale technologische centra versterken en verruimen (p. 35)

Opnieuw stelt de Vlor vast dat de beleidsbrief niet verwijst naar de jongeren uit het buitengewoon secundair onderwijs. Ook leerlingen uit OV3 en OV4 volgen studierichtingen die leiden naar sectoren waar het VCA-attest vereist is.

Het nauw samenwerken met scholen en sectorconsulenten is inherent aan de opdracht van de bruggenbouwers. Maar dat kan volgens de raad niet worden gelijkgesteld met het feit dat deze bruggenbouwers zelf leerkrachten- en leerlingenstages dienen te organiseren.

1.1.2.4 Het afstandsleren in Vlaanderen herpositioneren

Valideren van het cursusmateriaal van BIS (p. 36)

De raad heeft vragen over de verhouding tussen het 'ontsluiten' van de materialen en het 'eigenaarschap'. Wat dat laatste betreft vraagt de raad zich af waarom het materiaal niet aan de CVO's overgedragen werd.

1.1.2.5 Consolidatie van de samenwerking tussen beleidsdomein Onderwijs en Vorming en beleidsdomein Werk en Sociale economie (p. 38)

De minister bereidt een ontwerpdecreet voor dat de samenwerking tussen de twee beleidsdomeinen moet consolideren. De Vlor zal na de eerste principiële goedkeuring een advies kunnen formuleren. De raad zal daar in dit advies dan ook niet op vooruitlopen. Niettemin geeft de raad nu reeds als vraag mee, om in deze consolidatie voldoende rekening te houden met de specifieke bestuurscontexten van resp. onderwijs en werk. De wijze waarop deze twee beleidsdomeinen worden aangestuurd, is immers grondig verschillend. De Vlor is uiteraard voorstander van een goede afstemming voor alle vormen van transversaal beleid, maar de consolidatie van de samenwerking moet volgens de raad het bestaande bestuursmodel van onderwijs respecteren. De onderwijsverstrekkers moeten hun sturende rol kunnen blijven spelen, terwijl de overheid vooral een controlerende en kwaliteitsbewakende rol opneemt.

De raad merkt in dit verband op dat er niet verwezen wordt naar de samenwerking met welzijn.

De raad vraagt hier nog om m.b.t. de afspraak over het gebruik van VDAB-infrastructuur en – vorming, explicieter te maken dat die afspraak voor *alle* leerlingen geldt.

1.2 Een nieuw financieringssysteem voor het onderwijs

1.2.1 Financiering basis- en secundair onderwijs (p. 40)

De raad verwijst naar zijn [Advies over het voorontwerp van decreet werkingsbudgetten basis- en secundair onderwijs](#) (2008).

1.2.1.1 Een nieuw financieringssysteem voor het basis- en secundair onderwijs (p. 40)

De raad vraagt de overheid om te verduidelijken vanuit welk perspectief en met welk doel de jaarrekeningen van de vzw's van inrichtende machten geanalyseerd zullen worden.

De raad merkt op dat het GO!, het OVSG en POV moeilijk aan deze voorwaarde kunnen voldoen. In het kader van de huidige regelgeving maakt het GO! een geconsolideerde jaarrekening over alle scholengroepen en centraal van het GO!. Het GO! kan hoogstens een jaarrekening aanleveren op scholengroep niveau. De concrete analyse van de besteding van de werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs op schoolniveau (die met een “model” zal gecontroleerd worden) is derhalve niet mogelijk. De inrichtende machten in het gemeentelijk en provinciaal onderwijs zijn publieke rechtspersonen en geen vzw's en zijn bijgevolg aan specifieke regels onderworpen voor hun jaarrekening, zowel wat betreft de opmaak als de openbaarmaking ervan. Er moet dus ook rekening worden gehouden met deze specifieke situatie van het gemeentelijk en provinciaal onderwijs.

De raad vraagt zich daarom af of deze oefening, die slecht voor een deel van het leerplichtonderwijs mogelijk is, zinvol is.

1.2.1.2 Kostenbeheersing basisonderwijs (p. 41)

De Vlor verwijst naar zijn [Advies over kosteloos basisonderwijs](#) (2007).

De Vlor dringt aan op een grondige evaluatie van de invoering van de maximumfactuur nog voor het einde van het schooljaar en de problematiek daarbij voldoende ruim te benaderen. Er dient ook nagegaan wat de effecten zijn op de bijdrageregeling voor de ouders en op de financiering van de werkingskosten (bvb. bijkomende fondsenwerving). De minister lijkt hier vooruit te lopen op de conclusies van het onderzoek. De Vlor vraagt om kennis te kunnen nemen van de bevindingen van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen en vraagt ook meer verduidelijking over de ‘monitor’ waarvan sprake.

1.2.1.3 Kostenbeheersing secundair onderwijs (p. 41)

De Vlor vindt dat een sensibilisatie door de KBS een verdere stap is om de actuele problematiek van de studiekosten (zoals onder meer aan het licht kwam in de recente HIVA-studie) in het secundair onderwijs aan te pakken. Naast deze sensibilisatiecampagne is echter ook een meer fundamentele aanpak nodig en dat op twee sporen: op vlak van de kosten voor de ouders én op vlak van de werkingskosten.

1.2.1.4 School- en studietoelagen (p. 41)

De raad vraagt naar meer duidelijkheid over het project om de school- of studietoelage automatisch toe te kennen. Ze wil een stand van zaken, een overzicht van de concrete plannen, de fasering en de resultaten.

De raad wijst erop dat de engagementen op het vlak van studiefinanciering zoals opgenomen in het Regeerakkoord, nog steeds niet zijn uitgevoerd.

1.2.2 Financiering van het hoger onderwijs (p. 43)

De raad verwijst naar zijn [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen](#) (2007).

1.2.2.1 Het nieuwe financieringssysteem voor het hoger onderwijs (p. 43)

De raad dringt aan op een snelle evaluatie van het financieringssysteem voor het hoger onderwijs om de effecten op het gedrag van de instellingen te kunnen inschatten. De raad vraagt dat de gegevensverzameling die daarvoor nodig zal zijn, nu al opgezet wordt .

1.2.3 Financiering van het volwassenenonderwijs (p. 44)

De raad verwijst naar zijn [Advies over het voorontwerp van decreet volwassenenonderwijs](#) (2006).

1.3 Beleidsvoerend vermogen van scholen versterken

1.3.1 Verdere professionalisering van de schoolleiding (p. 44)

De raad verwijst naar het [Advies van de Raad Basisonderwijs over betere ondersteuning van de directeur basisonderwijs](#) (2008).

1.3.2 Groei naar echte scholengemeenschappen (p. 45)

De Vlor vraagt naar meer duidelijkheid over het onderzoeksdesign van de wetenschappelijke evaluatie. Meer bepaald over de hypothesen en parameters die men hanteert i.v.m. de 'verschillende soorten' van scholengemeenschappen.

1.3.2.1 Basisonderwijs

1.3.2.2 Secundair onderwijs

1.3.3 Meer autonomie voor gemeenschapsinstellingen in het hoger onderwijs (p. 46)

De raad wijst erop dat ze onder deze titel eerder beleidsopties verwacht voor instellingen in het hoger onderwijs. Het gaat hier enkel over de Hogere Zeevaartschool. Nieuwe beleidsmaatregelen worden niet genoemd, enkel een maatregel in uitvoering. De raad verwijst verder naar het [Advies van de Raad Hoger onderwijs over het voorontwerp van](#)

[decreet en bijzonder decreet Hogere Zeevaartschool en samenwerkingsakkoord Vlaamse en Franse Gemeenschap](#) (2008).

1.3.4 Participatie

1.3.4.1 Op niveau van de onderwijsinstellingen (p. 47)

De minister kondigt net zoals in de vorige beleidsbrief de lancering aan van een website met publicaties, lesmaterialen, goede praktijken ... De Vlor vraagt naar de exacte timing van deze lancering. De raad herhaalt zijn twijfels bij de effectiviteit van een website. Het is niet realistisch om van een website te verwachten dat ze de participatiecultuur op scholen versterkt. Hoogstens kan ze de structuren van scholen die al een participatiecultuur uitgebouwd hebben, ondersteunen.

Meer betrokkenheid van ouders (p. 48)

De Vlor heeft recent een advies uitgebracht over [Toelatingsvoorwaarden tot het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen school en ouders in het basis- en secundair onderwijs](#) (2008).

Leerlingenstatuut (p. 48)

De raad wijst erop dat dit beleidspunt (het integreren van 'een aantal elementen') erg vaag geformuleerd is. De raad vraagt verduidelijking over de elementen die de minister bedoelt. De Vlor wenst betrokken te blijven bij de ontwikkelingen in dit dossier via zijn bestaande werkgroep rond het leerlingenstatuut.

1.3.4.2 Op overheidsniveau (p. 49)

De raad vraagt een inhoudelijke verduidelijking over het Vlaams onderhandelingscomité voor de leertijd.

1.3.5 Planlast verminderen (p. 49)

Er is nood aan een centraal informaticasysteem binnen het departement Onderwijs om een efficiënt databeheer mogelijk te maken. In het kader van de openbaarheid en het hergebruik van overheidsinformatie vragen wij duidelijkheid over:

- het opvragen van data (accuraatheid);
- dataopslag (privacy en neutraliteit);
- datatoegang (versleuteling, beveiliging).

1.3.6 Verantwoording en verstrekken van beleidsrelevante informatie

1.3.6.1 Verantwoording in het hoger onderwijs

1.3.6.2 Peilingen

Paralleltoetsen van de peilingen (p. 51)

De raad wijst erop dat de overheid niet mag ingrijpen in het pedagogisch handelen. Het is niet wenselijk dat de overheid op dat domein een beleidscontext creëert. Door het aanbieden van paralleltoetsen van de toetsen die de beheersing van de eindtermen meten, ontstaat een parallel circuit dat geen rekening houdt met de leerplannen van de netten. De voorgenomen samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten is geen voldoende garantie voor de vrijheid van pedagogische methodes.

1.3.6.3 Toetsen voor Scholen

1.3.6.4 Internationaal vergelijkend onderzoek (p. 52)

De raad verwijst hier naar zijn eerder uitgebrachte [Advies over het onderwijsonderzoek ten gronde](#) (2007). De raad vraagt de overheid naar meer transparantie in hoe ze prioriteiten vastlegt voor deelname aan internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek. De relatief schaarse middelen voor onderzoek maken een kosten-batenanalyse noodzakelijk. Dat geldt ook voor de keuzes die de overheid maakt op het vlak van het onderzoek dat ze zelf uitbesteedt.

1.3.7 Scholen in hun kwaliteit ondersteunen (p. 53)

De Vlor verwijst naar zijn [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende kwaliteit in onderwijs](#) (2008). De raad wil in elk geval op korte termijn inzage in de manier waarop de gedifferentieerde doorlichtingen opgevat zullen worden, hoe ze zullen doorgaan en hoe de resultaten dan geïnterpreteerd moeten worden.

1.3.7.1 Welzijn op het werk (p. 54)

De Vlor herhaalt hier zijn opmerking uit het advies over de vorige beleidsbrief. De raad vindt de benadering van de minister te eng en wijst erop dat welzijn op het werk meer is dan preventie en veiligheid alleen. Het is een sleutelfactor in het welzijn van leerkrachten.

1.4 Loopbanen van leraren

1.4.1 Lerarenopleiding en professionalisering

1.4.1.1 Het decreet op de lerarenopleiding uitvoeren (p. 54)

De raad stelt een forse daling vast van het aantal inschrijvingen aan de academische lerarenopleiding dit academiejaar. Als dusdanig kan deze daling nog niet voorspellen welk

effect dat zal hebben op de instroom in het lerarenberoep. De raad stelt vast dat de beleidsbrief op dat vlak geen initiatieven aankondigt. De minister geeft in deze beleidsbrief ook onvoldoende rekenschap van de conclusies van het arbeidsmarktrapport. De raad zal dit punt verder uitdiepen in het memorandum.

Een van de pijnpunten bij de uitvoering van het decreet is het ontbreken van een efficiënt en transparant registratiesysteem voor de mentoruren.

De raad vraagt zich af of de gevraagde nulmeting over diversiteit in de lerarenopleiding is uitgevoerd (zie het [Advies van de Vlor over de Beleidsbrief 2007-2008](#)).

1.4.1.2 Opleidingsbanen invoeren

1.4.1.3 Opleiding van Islamleerkrachten

1.4.2 Permanente professionalisering

1.4.2.1 Meer middelen voor nascholing (p. 55)

De raad merkt op dat het hier niet gaat om 'meer middelen' voor het nascholingsbudget van de scholen maar om de centrale nascholingsmiddelen van de overheid. Voor de raad is dat een voorbeeld van een te sturend optreden van de overheid (zie hoger).

De raad herhaalt hier de vraag die hij stelde in het [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende kwaliteit in onderwijs](#) (2008), om adviesbevoegdheid te krijgen met betrekking tot de themazetting voor prioritaire nascholingsprojecten.

1.4.2.2 Bedrijfsstages

1.4.3 Arbeidsomstandigheden en loopbaanontwikkeling

1.4.4 Modernisering van het personeelsbeleid en vernieuwde rechtspositie

1.4.5 Rechtspositieregeling personeel Centra voor Volwassenenonderwijs vereenvoudigen

1.4.6 Uitvoering CAO I Basiseducatie

2 Het onderwijsbeleid verbreden en verdiepen

2.1 Onderwijsvernieuwing

2.1.1 Proeftuinen (p. 60)

De Vlor verwijst naar zijn [Advies over de organisatie van tijdelijke projecten rond werkpleklers en studiekeuzebegeleiding](#) (2007) en zijn [Advies over de beleidsbrief onderwijs en vorming 2007-2008](#) (2007).

2.1.2 Herziening studieaanbod voltijds secundair onderwijs

2.1.3 Blauwdruk voor de hervorming van het secundair onderwijs (p. 61)

De Vlor spreekt zich in dit advies niet inhoudelijk uit over het dossier hervorming secundair onderwijs. Voor de Vlor is dit dossier een treffend voorbeeld van een weinig doorzichtig besluitvormingsproces waarvan het democratisch gehalte betwistbaar is.

2.2 Talentontwikkeling van alle jongeren

2.2.1 Een zorgzame school voor elk kind en elke jongere

2.2.1.1 Verhogen van de deelname aan het onderwijs van alle kleuters (p. 61)

De Vlor verwijst naar het [Advies over het voorontwerp van decreet houdende de toelatingsvoorwaarden tot het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen school en ouders in het basis- en secundair onderwijs](#) (2008).

De minister stelt dat kinderen die niet aan de voorwaarden van aanwezigheid voldoen, bij een CLB een taalttest Nederlands moeten afleggen. De raad wijst er op dat het afnemen van deze test niet is opgenomen in het [Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de operationale doelstellingen van de CLB](#) (2008). De raad vraagt om over nieuwe/bijkomende opdrachten te overleggen en vindt dat er voor bijkomende opdrachten bijkomende middelen nodig zijn.

2.2.1.2 Gelijke onderwijskansen

GOK-ondersteuning (p. 62)

De Vlor herinnert eraan dat de OVB-maatregelen voor het buitengewoon onderwijs eind dit schooljaar vervallen. Het verderzetten van een "bevroren situatie" is niet langer houdbaar. De Vlor stelt vast dat hier geen melding wordt gemaakt van een noodzakelijke bijsturing van het ondersteuningsbeleid voor leerlingen in het buitengewoon onderwijs. De Vlor dringt aan om de maatregelen voor het buitengewoon onderwijs volwaardig te integreren in het GOK-1-decreet en tijdig maatregelen te nemen, conform de resultaten van het onderzoek uitgevoerd door de KU Leuven inzake de GOK-indicatoren in het buitengewoon onderwijs en de te nemen maatregelen ter ondersteuning van het GOK-beleid in deze scholen.

Evaluatie werking LOP's (p. 63)

De raad stelt vast dat de LOP's steeds meer oneigenlijk gebruikt worden. De LOP's zouden zich moeten beperken tot de taken die decretaal vastgelegd zijn. De Vlor zal op deze thematiek verder ingaan in het advies op eigen initiatief over de evaluatie van de LOP's die hij in de nabije toekomst zal uitbrengen.

Communicatie met kansengroepen (p. 64)

Wat de communicatie met kansengroepen betreft, dringt de Vlor aan op duidelijke afspraken en een taakverdeling tussen de overheid (Agentschap voor Onderwijscommunicatie) en de andere actoren uit onderwijs en CLB.

2.2.1.3 Actieplan gelijkekansenbeleid

2.2.2 Een krachtig en stimulerend talenbeleid (p. 65)

De Vlor verwijst naar zijn [Advies over de talennota 'De lat hoog voor talen in iedere school'](#) (2007), het [Advies van de Raad Basisonderwijs over de herziening eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen](#) (2008), het [Advies van de Raad Secundair onderwijs over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen](#) (2008).

2.2.3 Ontwikkeling van een leezorgkader (p. 68)

De raad zal over leezorg een advies uitbrengen wanneer een voorontwerp van decreet betreffende leezorg goedgekeurd wordt.

De raad verwijst ook naar een gepland advies over gewenste ontwikkelingen op vlak van leerlingenbegeleiding.

2.2.4 Ontwikkelen van een zorgbeleid (p. 70)

De raad verwijst ook hier naar een gepland advies over gewenste ontwikkelingen op vlak van leerlingenbegeleiding.

2.2.4.1 Aanpak van spijbelen (p. 70)

Bij de aanpak van spijbelen, ontbreekt volgens de raad een verwijzing naar de 'zorgboerderijen'.

2.2.4.2 Aanpak van antisociaal gedrag

2.2.4.3 Een zorgbeleid in het hoger onderwijs voor personen met een handicap (p. 71)

Volgens de raad zijn de geboden stimulansen onvoldoende. Zowel het Aanmoedingsfonds als de wegingscoëfficiënten voor studenten met een functiebeperking volstaan niet om aan de noden tegemoet te komen. Voor de uitwerking van deze kritiek verwijst de raad naar het [Advies van de Raad Hoger Onderwijs over het voorontwerp van decreet betreffende de financiering van de werking van hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen](#) (2007).

In het bijzonder wijst de raad op een budgettaire probleem: de noodzakelijke infrastructuurwerken voor gebruik van de gebouwen door personen met een handicap zal leiden tot enorme meerkosten (voor aanpassing of nieuwbouw). De overheid stelt hiervoor geen extra middelen ter beschikking.

2.2.4.4 Een duidelijkere rol voor de Centra voor Leerlingenbegeleiding (p. 71)

De Vlor verwijst naar zijn [Advies over het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de operationele doelstellingen van de CLB](#) (2008). De raad verwijst ook hier naar een gepland advies over gewenste ontwikkelingen op vlak van leerlingenbegeleiding.

N.a.v. het geciteerde voorontwerp van besluit kondigde de minister niet enkel een conferentie over de leerlingenbegeleiding en een werkdrakaudit voor de CLB-sector aan, maar ook een door de overheid te ontwikkelen communicatieplan en bijkomende werkmiddelen voor 2008 en 2009. Deze elementen worden niet meer gevonden in de beleidsbrief. Dat de audit komt, is goed. Nog beter ware mocht de overheid zich engageren tot de resultaten van dit onderzoek naar de werkdruk in de sector.

De raad pleit voor afstemming van dossiers op vlak van gegevensregistratie: o.m. NOM-fiches, inschalingscriteria Prodia Leerzorg, D-document VAPH en documenten IJH.

2.2.4.5 Samenwerking met welzijn, gezondheid en andere beleidsdomeinen (p. 72)

De raad verwijst naar een gepland advies over gezondheidsbevordering op school en een advies over gewenste ontwikkelingen op vlak van leerlingenbegeleiding.

2.2.5 Eindtermen en ontwikkelingsdoelen herzien

2.2.5.1 Vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen basis- en secundair onderwijs evalueren (p. 73)

De raad kan verwijzen naar het [Advies van de RBO en de RSO over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie \(BaO\) en natuurwetenschappen, techniek en vakoverschrijdende eindtermen \(SO\)](#) (2008).

2.2.6 Burgerschap en duurzame ontwikkeling stimuleren (p. 74)

De raad merkt op dat enkel burgerzin vermeld is en dat er niet gesproken wordt over de andere educaties die vallen onder de noemer “educatie voor duurzame ontwikkeling”. Ze verwijst hiervoor naar het [Advies over educatie voor duurzame ontwikkeling in het leerplichtonderwijs van de Vlor](#) (2007).

2.3 Verbreden van de vorming op school

2.3.1 Het ICT-beleidsplan uitvoeren (p. 75)

De raad verwijst naar het [Advies over het beleidsplan ICT](#) (2007).

2.3.2 Op naar de 'brede school'

2.3.3 Tutoring (p. 77)

De raad verwijst naar het geplande advies over student tutoring (verwacht voor november 2008).

2.3.4 Onderwijs en Sport (p. 77)

De raad verwijst naar het [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de onderwijsgebonden sport](#) (2008).

2.3.5 Gezondheid op school (p. 78)

De Vlor beklemtoont de nood aan een goed uitgebouwd beleid voor psychosociaal en mentaal welbevinden. Hij zal daar ook op ingaan in het geplande advies op eigen initiatief over gezondheidsbevordering op school.

2.3.6 Onderwijs en cultuur

2.3.6.1 Kunst- en cultuureducatie activeren (p. 79)

De Vlor verwijst hier naar het geplande advies over cultuur- en kunsteducatie (verwacht voor november 2008).

2.3.6.2 Een nieuwe structuur voor het deeltijds kunstonderwijs (p. 80)

De minister stelt dat een nieuw niveaudecreet voor het DKO niet meer te realiseren is binnen deze regeerperiode. Niettemin zal hij nu al maatregelen nemen voor het DKO. Dat houdt een sterke sturing in van het nog op te starten overleg over een nieuw decreet. De Vlor betreurt deze vorm van beleidsontwikkeling (zie ook hoger de algemene bedenking i.v.m. het democratisch gehalte van het besluitvormingsproces).

De Vlor wenst niet vooruit te lopen op enige decretale tekst, maar het creëren van samenwerkingsverbanden binnen het DKO kan een meerwaarde betekenen. Dit moet uiteraard gebeuren met respect voor de lokale autonomie.

2.4 Schoolinfrastructuur en rationeel energiegebruik in scholen

2.4.1 Een inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur (p. 81)

De Vlor stelt vast dat het DBFM-verhaal nog steeds geen definitieve ontknoping heeft gekregen.

Daarnaast vraagt de Vlor om structurele middelen te voorzien voor het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs. De Vlor herneemt daarmee zijn vraag uit het [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur](#) (2006). De raad vraagt een zeer spoedige afhandeling van dit dossier.

2.4.2 Rationeel energiegebruik in scholen (p. 82)

De Vlor verwijst naar het [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de energieprestaties in scholen](#) (2007).

2.5 Basismobiliteit en het STOP-principe

2.5.1 Leerlingenvervoer basisonderwijs (p. 83)

Alle onderwijsverstrekkers vragen om betrokken te worden bij de opvolging van de projecten uit het programma 'Duurzaam naar School'.

2.5.2 Herziening regelgeving leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs (p. 84)

De Vlor vraagt op korte termijn een oplossing voor de problemen die nu bestaan rond het gebruik van de internettool. Uit het veld komen signalen over berekeningsfouten die grote gevolgen hebben voor het vervoer van het kind. Er blijkt ook een gebrek aan degelijke informatie te bestaan bij de gebruikers.

De studies die reeds sedert het schooljaar 2007-2008 zijn gestart zijn nog steeds niet volledig uitgewerkt. Ze zijn enkel uitgewerkt voor het buitengewoon basisonderwijs en gezien in het buitengewoon onderwijs het vervoer gebeurt samen voor basis- en secundair onderwijs kunnen nog geen definitieve conclusies getrokken worden uit deze studies.

2.6 Brussel, de Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten

2.6.1 Brussel (p. 85)

De raad verwijst hier naar zijn recente [Advies over het voorontwerp van decreet houdende de toelatingsvoorwaarden tot het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen school en ouders in het basis- en secundair onderwijs](#) (2008).

De raad vraagt zich af op welke manier en door wie bepaald zal worden voor welke kinderen de verplichting niet meer geldt om vanaf het derde leerjaar Frans te onderwijzen.

2.6.2 Vlaamse Rand en taalgrensgemeenten (p. 86)

De Vlor vraagt om op vlak van extra-omkadering van scholen in gemeenten met een Franstalige meerderheid, de lat gelijk te leggen voor leerplichtscholen en deeltijds kunstonderwijs. De academies die in deze gemeenten werken, kampen immers met dezelfde problemen.

De Vlor pleit ervoor om scholen die in een gelijkaardige situatie zitten als de Vlaamse rand- en taalgrensgemeenten (bijv. kustgemeenten) dezelfde omkadering te geven.

Het invoeren van een tweede belangenconflict in de Vlaamse Rand heeft ook implicaties voor de beleidscontracten die de CLB met de scholen afsluiten voor de periode 2009-2012.

Indien het belangenconflict niet tijdig uitgeklaard is, blijft er onzekerheid zowel voor de beleidsvoering als voor de personele omkadering van de CLB. Ook is uitklaring nodig m.b.t. de bekwaamheidseisen die aan de personeelsleden van de Nederlandstalige CLB zullen

gesteld worden i.v.m. de begeleiding van leerlingen uit het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten.

2.7 Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

2.7.1 Basisdecreet hoger onderwijs

2.7.2 Rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod (p. 87)

Wat de plannen voor rationalisatie betreft, verwijst de raad naar de hoger gemaakte opmerking over het gebrek aan democratische besluitvorming. De raad vraagt hierover een ernstig en open debat met alle betrokkenen.

2.7.3 Academisering van de hogeschoolopleidingen van twee cycli

2.7.4 Hoger Kunstonderwijs (p. 88)

De Vlor ontving in het kader van CAO 8 de opdracht over de gelijkschakeling van tweedegraadsdiploma's en vraagt om dit dossier binnen deze legislatuur af te handelen.

2.7.5 Kwaliteitszorg en ranking (p. 89)

De Vlaamse overheid kondigt aan actief deel te nemen aan (internationaal) beleidsvoorbereidend onderzoek op vlak van ranking en meten van resultaten. De Vlor vraagt de overheid om zich hier bijzonder waakzaam en kritisch op te stellen. De raad stelt vast dat er internationaal een sterke druk bestaat op instellingen voor hoger onderwijs om te participeren aan systemen van ranking. De raad begrijpt daarom dat Vlaanderen zich niet volledig afzijdig kan houden en investeert in het opvolgen van wat er zich internationaal op vlak van ranking ontwikkelt. Anders lopen Vlaamse instellingen immers het gevaar om zichzelf uit de 'markt' te prijzen in de internationale hoger onderwijsruimte. De raad vindt de kwestie van ranking in het hoger onderwijs echter geen topprioriteit. Er zijn op dit ogenblik veel dringender dossiers die om maatregelen vragen (zie bvb. sociale dimensie van internationale mobiliteit).

Wat de NVAO-pilots betreft voor de toetsing van nieuwe accreditatiekaders, vraagt de Vlor uitdrukkelijk om de Raad Hoger onderwijs in kennis te stellen van de resultaten van deze pilots, zodat hij zich ook over deze evaluaties zou kunnen uitspreken (zie ook hoger de bedenking i.v.m. het democratisch gehalte van het besluitvormingsproces).

2.7.6 Wetenschappelijk onderzoek

2.7.7 Uitvoering CAO II hoger onderwijs

2.7.8 Opleiding van imams

2.8 Internationalisering (p. 90)

Het valt de Vlor opnieuw op dat hier vooral verwezen wordt naar het hoger onderwijs en verwijst naar zijn advies over internationalisering in de diverse niveaus van onderwijs ([Naar een sterkere internationalisering van het Vlaamse onderwijs](#), 2007). Op vlak van internationalisering vraagt de Vlor uitdrukkelijk meer aandacht voor de sociale dimensie van mobiliteit.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Demeulemeester
voorzitter